

Column BD-jong:

A large, white, stylized signature logo consisting of several overlapping, flowing lines that form a monogram-like shape, positioned in the upper right corner of the image.

Maureen Klijn en Thijs Beukers

BD-jong nodigt elk nummer een jongere uit voor een persoonlijke beschrijving van zijn of haar ideale boerenbedrijf. Maureen Klijn wil koeien en theater combineren, met Thijs Beukers (beide 30 jaar) als boer aan haar zijde.

Tekst: Maureen Klijn / Eigen foto (gemaakt in Sisterdale, Texas)

Van jongs af aan wil Thijs boer worden. Zelf praat ik al mijn hele leven met dieren. Als 'paardenmeisje' kon ik uren bezig zijn met het verzorgen en trainen van paarden.

Na 10 jaar Amsterdam misten Thijs en ik het contact met de natuur. In de stad gaan de seizoenen grotendeels aan je voorbij ofervaar je ze als noodzakelijk kwaad, in plaats van nuttig onderdeel van een groter geheel. We droomden over buiten wonen, een simpeler leven waarin de dingen gaan 'zoals ze moeten gaan' en rustig herkauwende koeien. Waar het eerst onmogelijk leek, kwam Landgoed en Woonvereniging Thedinghsweert, de 'oude' Warmonderhof, op ons pad. Nu wonen we daar met veel plezier en studeren we parttime aan Warmonderhof.

Dromend over de toekomst zie ik ons ooit samen met een ander stel op een gemengd boerenbedrijf wonen, waar we zoveel mo-

gelijk biologisch-dynamisch werken. Een bedrijf met groenteteelt en granen als spelt, waarvan we brood en taart verkopen in een theetuin. Met sap van onze eigen hoogstam fruitbomen, waar onze kippen onder scharrelen. Natuurlijk hebben we dan ook een kleine kudde vleeskoeien of buffels voor melk (kaas). Een beeld dat ik koester van een reis naar Texas: er lopen koeien in een groot natuurgebied en wij halen ze op te paard. Thijs kan in ieder geval al blijven zitten in draf!

Dit wil ik - ik ben regisseur en theaterdocent - graag combineren met theater, lezingen en workshops. Theater vraagt hetzelfde als landbouw: je verbinden met de ander en de omgeving, luisteren en kijken, intuïtief werken, creatief zijn en in kunnen spelen op veranderingen. Ik denk momenteel mee over een project in Malawi dat theater en natuur-educatie met elkaar wil verbinden.

In Tiel ben ik bezig met het opzetten van een biologische stadsmoestuin en met diezelfde groep mensen werk ik tegelijkertijd aan een theateervoorstelling. Het voedt elkaar.

Het liefst zou ik een mooie plek willen creëren met overnachtingsmogelijkheid, waar mensen naartoe komen voor rust en inspiratie, maar ook voor voorstellingen en concerten. Door het kleinschalig te houden, samen te werken met anderen en nevenactiviteiten te ontwikkelen, is er ruimte voor verdieping. Zo genereren we inkomsten uit verschillende dingen. Mogelijk pachten we grond of delen we het met een bestaand bedrijf. Op de plek waar we nu wonen heb ik geleerd dat je niet alles zelf hoeft te bezitten; juist van dingen delen met elkaar leer je. Mensen doen het werk waar ze het beste in zijn. Wie weet realiseren we onze dromen hier en blijven we er nog heel lang wonen. ☺

Wil jij ook zo'n column schrijven?
Mail dan naar bdjong@bdvereniging.nl

Winter
conferentie
2014

Bodemvruchtbaarheid als vrucht van de landbouw

'Eenendertig jaar geleden begonnen we hier met, volgens de gangbare bemestingsnormen, een veel te laag fosfaatgehalte. En als je het doorrekent voeren we met de oogst feitelijk zelfs fosfaat af. We hebben nooit fosfaat toegevoegd, maar wel gezorgd voor gezonde koeien die gezonde mest leveren. De gewassen groeien prima, jaar in jaar uit.'

Piet van IJzendoorn, boer Zonnehoeve

'Steeds vaker ging ik kuilen graven, samen met boeren, om de bodemstructuur en het bodemleven in akker of weide te bekijken. Dan krijg je oog voor de waarde van organisch materiaal: als voeding voor het bodemleven en als bijdrage aan de bodemstructuur.'

Jan Bokhorst, onderzoeker GaiaBodem

'De bodem onder mijn bedrijf is in twintig jaar mijn beste vriend geworden. Op mijn ronde door de tuin heb ik altijd een schop bij de hand.'

Harald Oltheten, fruitteler De Ring

In de biologisch-dynamische landbouw is het verzorgen van de bodemvruchtbaarheid een centraal thema. Daar draait het om. Wat heeft de biologisch -dynamische landbouw aan inzichten en ervaring te bieden als het om bodemvruchtbaarheid gaat? Hoe is de stand van zaken? Wat heeft 90 jaar BD-landbouw en onderzoek opgeleverd? Over dit thema hebben in 2012 en 2013 vier werkbijeenkomsten

plaats gevonden waar boeren en onderzoekers hun ervaringen hebben uitgewisseld. Er vinden voorafgaand aan de winterconferentie nog twee bodembijeenkomsten plaats: op **11 januari 2014**, Zonnehoeve Zeewolde en op **15 februari** op een nog nader te bepalen plaats.

De ervaringen die in deze werkbijeenkomsten verzameld zijn monden uit in de winterconferentie 2014. Deze wordt gehouden op woensdag **26 februari** in Merckplas en op zaterdag **15 maart** in Dronten. Een volledig programma is binnenkort te vinden op de website. ☺

Informatie en aanmelden via
www.bdvereniging.nl.

(foto: Marianne Polhout)

Doorlopende presentaties tijdens BioVak

Twaalf zintuigen op het BD/Demeterplein

Tekst: Bert van Ruitenbeek

Het BD/Demeterplein op de BioVak van Stichting Demeter, de BD-Vereniging, Warmonderhof en Stichting Grondbeheer staat op 22 en 23 januari in het teken van het waarnemen. Op het plein zijn doorlopende presentaties over bijen, preparaten, de betekenis van stromend water, compostering, zaadgoed, voedingskwaliteit en bodemleven, allen gerelateerd aan aandachtig waarnemen. Onder de titel 'Twaalf zintuigen' is aan de hand van onderscheidende kenmerken van de biodynamische landbouw te ervaren hoe je een 'levende landbouwcultuur' ontwikkelt en hoe je daarmee de kwaliteit van het bedrijf verbetert.

In 2014 is het 90 jaar geleden dat Rudolf Steiner de Landbouwcursus gaf. Zijn waarnemingen zijn nog steeds levend en actueel. De twaalf zintuigen die Rudolf Steiner onderscheidt, zijn van waarde om op een veelzijdige manier de wereld om ons heen te leren kennen. Reuk, smaak, zien en horen zijn bekend en vertrouwd. Maar ook bijvoorbeeld beweging, evenwicht en tast kunnen als zintuig worden ingezet.

Een goede boer is een goede waarnemer. Levensprocessen laten zich niet vangen in formules, maar vragen erom begrepen te

worden door zintuigelijke waarnemingen. Dat geldt voor de boer, maar evengoed in de verwerking en zeker in de keuken.

Naast de demonstraties is er ruimte voor uitwisseling en vragen aan de organisaties over opleidingen, cursussen, intervisie, collegiale toetsing, omschakelen en gebruik van promotiematerialen in winkels. Bezoekers aan het plein kunnen meedoen aan een prijsvraag waarbij totaal tien Demeter pakketten worden weggegeven. Naast de activiteiten op het BD/Demeterplein zijn er op de BioVak verschillende workshops over 'Doorschakelen naar Demeter' en over bedrijfsindividualiteit en bedrijfsopvolging. ☺

Op het BD/Demeter-plein in 2013
(Foto: Dick Boschloo)

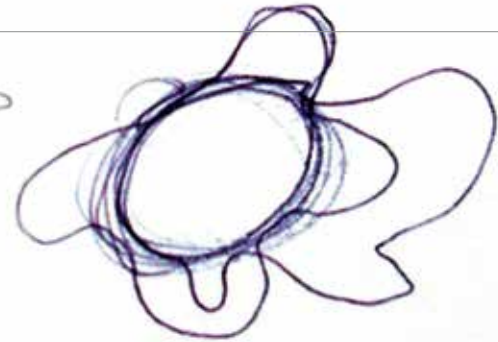
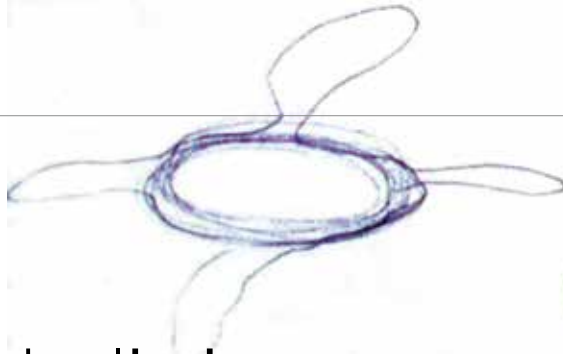

Full colour na misdruk

Helaas is er bij het vorige nummer van Dynamisch Perspectief iets misgegaan tijdens het drukproces. Daardoor waren grijze teksten deels onleesbaar, foto's waren vaag en achtergronden van kaders ontbraken. Je kunt dit nummer (DP2013-4) in de vorm zoals het bedoeld was bekijken op www.bdvereniging.nl/dp. Nadat we onze lezers moesten teleurstellen met een minder mooi nummer, willen we jullie nu verrassen met een extra mooi nummer, geheel in full colour.

De redactie

Onderzoek bedrijfsindividualiteit

"Ik heb met een schaapherder in Spanje gelopen. Voor mij was het doel van de dag de volgende slaapgelegenheid te bereiken. De herder had als doel de kudde bij elkaar te houden. Dat was ongelooflijk ingewikkeld voor mij. Wanneer we goed afgestemd waren haalden we beide doelen. Maar het liep ook wel eens anders. Dan overnachtten we onder de blote hemel met alle dieren in leven, of een keer bereikten we de hut met veel uitval." Jorien Quirijnen neemt deel aan de Excursie Bedrijfsindividualiteit bij de winkel Buys&Ko in Wageningen en beschrijft deze ervaring naar aanleiding van de rondleiding.

Inno Kock vertelde over het streven om van de winkel een Lazuur-Foodcommunity te maken: een marktplaats van producenten en bezoekers. Direct bij de producent in te kopen geeft een prijsvoordeel voor klant én producent. Dat is een leuk bijeffect. Primair staat het samenwerken vanuit een relatie. "Of ik geloof dat je zo een duurzame maatschappij mogelijk maakt? Nee, dat geloof ik niet, ik weet het zeker." Inno zegt het met een glimlach op zijn lippen en vervolgt zijn rondgang langs de grootverpakking laurierbladeren, de brandroderunderenkaas, de honing uit De Ommuurde Tuin én uit Roemenië. Want di-

rect bij de producent inkopen hoeft niet perse te betekenen dat je alles uit de buurt haalt. 'Omlopend omarmen', met het beeld van een herder die zijn hond rond de kudde laat cirkelen om ze bij elkaar te houden, dat was de dynamiek waar Jorien op kwam. Haar eigen ervaring bracht haar tot de aanbeveling goed af te wegen wanneer je kiest voor de omweg en wanneer je kiest voor straight forward. Buys&Ko koopt nu circa 25% van het assortiment in bij producenten waarmee de winkel een directe relatie heeft. Dat percentage stijgt met de dag.

Elke maand - 's middags op de tweede donderdag - organiseert de BD-Vereniging een Excursie Bedrijfsindividualiteit naar een bedrijf in Nederland of Vlaanderen. Op het bedrijf onderzoeken we met elkaar welke indruk van de eigenheid van het bedrijf we kunnen krijgen én hoe we dat vertalen naar mogelijkheden voor nieuwe ontwikkelingen. Op 9 januari zijn we te gast op De Stadshoeve in Zunderdorp bij Amsterdam en op 13 februari op 't Hof Eindelienghe in Ritthem bij Vlissingen. Zie voor het programma de website bdvereniging.nl. Voor aanmelden en informatie: lucambagts@bdvereniging.nl - 06 48017828. ☺

< Al tekenend, krabbelend tast Jorien af welke kwaliteit de dynamiek heeft van natuurvoedingswinkel Buys&Ko: 'omlopend - omarmen'

Veranderingen bij BD-jong

Marijke Preller heeft twee jaar lang BD-jong vertegenwoordigd in het bestuur van de BD-Vereniging en in de praktijk. Ze nam deel aan de organisatie van het jongerenweekend en verzorgde de jongeren-rubriek 'Het ideale bedrijf van ...' in dit blad. Om zich meer op haar studie op Warmonderhof te kunnen richten, legt ze die werkzaamheden neer. Klarien Klingen gaat nu met anderen het jongerenweekend organiseren in maart 2014. De plaats in het bestuur is nog open. Voel je daarvoor? Neem contact op met een van de bestuursleden, of met Luc Ambagts: luc@bdvereniging.nl, 06 48017828.

Toekomst Zaaïen

'Zaaïen en het gebaar van de zaaier heeft altijd al tot de verbeelding gesproken: Van Gogh schilderde het, dichters dichtten erover en ook in religie is het terugkerend thema. Het is een aardse bezigheid met een grote spirituele kracht. We brengen het zaad vol licht en kiemkracht in de schoot van moeder aarde in afwachting van het nieuwe dat komen gaat.'

Dit schreven Rinske Kreukniet en Angélique Berger, imkers van Immeke, bij de uitnodiging om Sint Jans rogge te komen zaaïen op Landgoed 't Hemeltje in Bathmen. Ondanks het gure herfstweer kwamen er negentig mensen op af. Waarom doen deze imkers mee aan Toekomst Zaaïen? Omdat ze voor

hun bijen Weissenseifener hangkorven en strokasten willen vlechten. Dit traditionele roggeras kan wel twee meter hoog worden en het stro is gladder en harder dan andere soorten stro. Daarom is het bij uitstek geschikt om mee te vlechten. De roggekorrels zijn gemengd met zaad van traditionele akkerbloemen, want diversiteit op de akkers is van levensbelang voor bijen.

En de rogge zelf? 'Die laten we malen in de plaatselijke windkorenmolen De Leeuw. Van het roggemeel en een beetje honing bakken we lekkere honingkoeken! Voor gezonde koeken met een goed verhaal. En niet te vergeten - heel belangrijk! - een deel van de mooiste roggekorrels houden we achter.

Het laatste en beste deel van de oogst wordt weer prijsgegeven aan de aarde: dat is weer het zaadgoed voor de volgende keer, voor een mooie oogst in de toekomst!

Toekomst Zaaïen is een internationaal evenement en wordt in Nederland georganiseerd door Stichting Demeter, de BD-Vereniging en Stichting Zaadgoed. In Nederland en Vlaanderen hebben in alle weekenden van oktober ongeveer 650 mensen meegedaan aan het zaaïen op dertien bedrijven. Het initiatief is geboren als een protest tegen de monopolisering van de internationale zaadenhandel. ☺

Conferentie in Dornach

De Bijen als Scheppers van Relaties

De landbouwsectie heeft voor de jaarlijkse, internationale BD-landbouwconferentie in Dornach een specialistisch thema gekozen: de omgang met de bijen. De verbouwing in het Goetheanum maakte het noodzakelijk op een wat kleiner deelnemer-aantal te mikken. Of dat gaat lukken? Bijensterfte is een vraagstuk dat iedereen aan gaat, schrijven de organisatoren al bij de uitnodiging. Weet je van het streven om iedere deelnemer persoonlijk bij de uitwisseling met anderen te betrekken, dan hoor je in gedachte al het gegons van 500 internationale representanten van de biologisch-dynamische landbouw rond de Dornacher heuvels. Daar wil je BIJ zijn. Meer info en aanmelden via www.bdvereniging.nl.

(advertentie)

Job opportunities for 2 gardeners

Asociación biodinámica Terramar in Elche (Alicante, Spain) is looking for 2 trained gardeners, who love working in a team with other volunteers and who are open to learn about bio-dynamic gardening and would be able to take initiative under our guidance to expand the production garden to 8000m² and to develop the allotment garden scheme. We offer board and lodging and pocket money initially. Pay will be proportionate to income from production and allotment gardens.

We are in a beautiful setting of traditional gardens and 800m from the mediterranean beaches. Send application with CV and two contacts for references to: terramarasociacionbd@gmail.com, +34 693 247 168

(advertentie)

Ter overname

Biologisch (dynamische) tuinderij met minicamping in kop van Overijssel. Rustig gelegen. 1, 5 Ha. Woonhuis met achterhuis (ontmoetings-/vergaderruimte, kantoor, extra toilet en douche, mogelijkheid voor extra vergaderruimte, B&B, winkel/koeling e.d). Kleinveeschuur, nieuwe werkplaats en machinestalling (ook voor andere doeleinden bruikbaar), carport, boomgaard. Veel ruimte zowel binnen als buiten, veel gebruiksmogelijkheden. Eigen zonne-energiewinning.

Voor nadere informatie:

info@hetaardrijk.eu

of 06-53 383 213

(advertentie)

Allround groenteteler (m/v) gezocht in Almere

Efibia Development B.V. zoekt per direct een allround groenteteler (m/v) voor haar kas en stuk land (totaal 3 hectare) in Almere. Wij zijn op zoek naar iemand die de teelt in de kas kan leiden en uitvoeren. Het grootste deel van de teelt is normale productie en een deel is tbv onderzoek. Ook zal er enige vorm van zaadveredeling aan te pas komen.

Meer info: www.vialight.nl

CSA-conferentie

Telers en klanten in gesprek

Op 11 januari 2014 organiseren Nederlandse CSA-telers de jaarlijkse CSA-conferentie. CSA staat voor Community Supported Agriculture: landbouw gedragen door een gemeenschap. Op deze conferentie wisselen telers, klanten en betrokkenen ervaringen en kennis uit. Onderwerpen zijn: mechanisatie (werkdrukverlaging op bedrijven met veel kleine teelten), het vinden van leden, en pensioen en arbeidsongeschiktheid op kleine bedrijven. De conferentie vindt plaats

in Museum de Locht, Broekhuizedijk 16d in Melderslo nabij Venlo. Op zondag 12 januari kun je kiezen voor een aanvullend excursieprogramma met rondleidingen op CSA-bedrijven, zoals De Vrije Akker van Moniek van Hirtum en Maaïke Kruijt en bijzondere telers in de regio. Kijk voor het programma op www.csa-netwerk.be en www.bdvereniging.nl of meld je direct aan bij Jan Jaap Scholten van tuinderij De Nieuwe Akker via csaconferentie2013@gmail.com.

Foto: Dick Boschloo